

မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာလွတ်လပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ယန္တရား

သတင်းလွှာ

အတွဲ ၅၊ အောက်တိုဘာ ၂၀၂၁

ယန္တရား အကြီးအကဲထံမှ အမှာစာ

ဤစာစောင်အတွဲတွင်

ယန္တရား

အကြီးအကဲထံမှ

အမှာစာ

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ

နောက်ဆုံးသတင်း

ကမ်းလှမ်းဆက်သွယ်ခြင်း

င်း

လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ

.....

မကြာခဏ

မေးလေ့ရှိသော

မေးခွန်းများ

၂၀၂၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလတွင် ယန္တရား၏ တတိယ နှစ်ပတ်လည် အစီရင်ခံစာကို လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီသို့ ကျွန်ုပ် တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ထို့အတူ ဤအစီရင်ခံစာကို စက်တင်ဘာလကုန်ပိုင်းတွင် ကျင်းပသည့် ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံသို့ တင်သွင်းခဲ့ပါသည်။ ကောင်စီသို့တင်သွင်းခဲ့သည့် ကျွန်ုပ်၏ ထုတ်ပြန်ကြေညာချက်တွင် ၂၀၁၁ ခုနှစ်နောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကျူးလွန်ခဲ့သည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများနှင့် အကြီးလေးဆုံးသော နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှုများအတွက် သက်သေအထောက်အထားများကို ပြုစု စုဆောင်းခြင်း၊ ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာ လေ့လာခြင်းတည်းဟူသော ယန္တရား၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို ထမ်းဆောင်ရာတွင် ကျွန်ုပ်တို့ လုပ်ဆောင်နိုင်ခဲ့သော တိုးတက်မှုများကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။

သို့သော်လည်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် ကြီးလေးသော ရာဇဝတ်မှုကြီးများနှင့် နိုင်ငံတကာဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက် ကျူးလွန်နေပါသည်။ သမိုင်းကြောင်း အဆက်ဆက် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သူများကို အရေးမယူခဲ့ခြင်းက ပြည်သူများ၏ နေ့စဉ်ဘဝများကို ဆက်လက်ရိုက်ခတ်နေပါသည်။ မတူကွဲပြားသော အရပ်ဒေသပေါင်းစုံနှင့် တိုင်းရင်းသားလူမျိုးစုပေါင်းစုံမှ အမျိုးသားများ၊ အမျိုးသမီးများနှင့် ကလေးသူငယ်များသည် ဤဒုက္ခများကို ဆက်လက် ခံစားနေကြရပါသည်။ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင် ၂၀၁၇ ခုနှစ် စစ်တပ်၏ နယ်မြေရှင်းလင်းစစ်ဆင်ရေးများစတင်ပြီး လေးနှစ်ကြာလာချိန်အထိ သိန်းနှင့်ချီသည့် ရိုဟင်ဂျာများသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်တွင် ယာယီအမိုးအကာများနှင့် နေထိုင်နေရဆဲဖြစ်ပြီး မီးရှို့ခံခဲ့ရ၊ ဘူဒိုဇာနှင့် ထိုးပြီးဖျက်ဆီးခံရသည့် ၎င်းတို့၏ အိမ်တွေကို ပြန်နိုင်နိုးနိုး မျှော်လင့်ချက်နှင့် ၎င်းတို့၏ ဘဝတွေ ရှေ့မဆက်နိုင် ဖြစ်နေပါသည်။ ယခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလ စစ်တပ်အာဏာသိမ်းပြီးချိန်ကစပြီး ဒေသအသီးသီးမှ ထောင်ပေါင်းများစွာသော မြန်မာပြည်သူများသည် ကိုယ့်ရပ်ကိုယ်ရွာကို စွန့်ခွာထွက်ပြေးခဲ့ရသည့်အတွက် တိုင်းပြည်၏ စီးပွားရေး ထိခိုက်ပျက်စီးခဲ့သလို အိမ်နီးချင်းနိုင်ငံများ၏ သယံဇာတများကိုလည်း ထိခိုက်စေခဲ့ပါသည်။ ဤအတွက်ကြောင့် ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်သူများကို အရေးမယူနိုင်သည့် အခြေအနေကို အဆုံးသတ်ဖို့ အကြမ်းဖက်မှု သံသရာကို အဆုံးသတ်ဖို့ အရင်ကထက် ပို၍တောင် လိုအပ်နေပါသည်။

ယန္တရားအနေနှင့် အာဏာသိမ်းမှုနှင့် ဆက်စပ်၍ ဖြစ်ပွားနေသော အဖြစ်အပျက်များကို အနီးကပ် စောင့်ကြည့်နေပါသည်။ ငြိမ်းချမ်းစွာ ဆန္ဒပြသူများအား အင်အားမတန်တဆသုံး ဖြိုခွင်းခြင်း၊ စိတ်ထင်သလို ဖမ်းဆီးထောင်ချခြင်း၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခြင်း၊ အစဖျောက်ခြင်း၊ သတ်ဖြတ်ခြင်း စသည့် သတင်းပေးပို့ချက်များကို လက်ခံရရှိပြီး ၎င်းတို့နှင့်ဆိုင်သည့် အချက်အလက်များကို စုဆောင်း သိမ်းဆည်းလျက်ရှိပါသည်။

ကျွန်ုပ်တို့၏ ကနဦး လေ့လာဆန်းစစ်ချက်များအရ ဤရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်မှုများကို နေရာအနှံ့ ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တွေ့ရှိခဲ့ရသလို စနစ်တကျ အစီအစဉ်ချ ကျူးလွန်လုပ်ဆောင်ခဲ့သည်ကိုလည်း ပြသနေပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေအရ သတ်ဖြတ်မှု၊ မထင်ရင် မထင်သလို ဖမ်းဆီးချုပ်နှောင်မှုများကို အရပ်သားများအား ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် သို့မဟုတ် စနစ်တကျတိုက်ခိုက်မှု၏ အစိတ်အပိုင်းတခုအဖြစ် ကျူးလွန်သည့်အခါ ယင်းရာဇဝတ်မှုများကို လူသားမျိုးနွယ်ပေါ်ကျူးလွန်သော ရာဇဝတ်မှုများအဖြစ် သတ်မှတ်ပြီး ဤရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုသည် ယန္တရား၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်အတွင်း ကျရောက်နေပါသည်။ ဤအတွက်ကြောင့် ယန္တရားသည် အဆိုပါဖြစ်ရပ်များနှင့်ဆိုင်သည့် ရရှိနိုင်သမျှ အထောက်အထားများကို မှန်မမှန်အတည်ပြုရန်နှင့် ပိုင်းခြားစိတ်ဖြာရန် လုပ်ဆောင်နေပြီး ဖြစ်နိုင်လျှင် ရာဇဝတ်မှုအတွက် တာဝန်ရှိသည့် ပုဂ္ဂိုလ်များကို ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် ကြိုးစားနေပါသည်။

ရှေ့ဆက်ပြီး ခရီးသွားကန်သတ်ချက်များ လျှော့ပေါ့မှုများ ဖြစ်ပေါ်လာပြီး ကပ်ရောဂါကာလအတွင်း ဆိုင်းငံ့ထားသည့် မရှိမဖြစ်လုပ်ဆောင်မှုများကို ပြန်လည်စတင်နိုင်မည်ဟု ကျွန်ုပ်တို့ မျှော်လင့်ပါသည်။ ၎င်း ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုအစီအစဉ်များမှာ စေ့စပ်ညှိနှိုင်းရာတွင် လွယ်ကူချောမွေ့စေရန်နှင့် ယန္တရား၏ ဖြန့်ကျက်ကြိုးပမ်းမှုများကို မြှင့်တင်ရန် သတင်းအချက်အလက်နှင့် အထောက်အထားများကို လူကိုယ်တိုင် စုဆောင်းခြင်းနှင့် စိစစ်ခြင်းတို့ ပါဝင်သည်။ အဓိကအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် လူကိုယ်တိုင်တွေ့ဆုံဆွေးနွေးမှု ပြန်လည်စတင်ခြင်းသည် လာမည့်ကာလအတွင်း ယန္တရားအတွက် အရေးပါသော ဦးစားပေးလုပ်ငန်းဖြစ်သည်။

မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ
လွတ်လပ်သော
စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုယန္တရား
အီးမေး။ ။ iimm@un.org

Signal။ ။ +၄၁ ၇၆ ၆၉၁ ၁၂၀၈

ဝက်ဆိုက်။ ။ iimm.un.org/
ဖေ့စ်ဘွတ် ။ ။
[facebook.com/Myanmar
Mechanism](https://facebook.com/MyanmarMechanism)

သက်သေအထောက်အထား ပြုစုစုဆောင်းခြင်း၊ မှန်ကန်မှု ရှိစေရန် လေ့လာဆန်းစစ်ခြင်း နှင့် နစ်နာခဲ့သူများ၊ လွတ်မြောက်လာသည့် အစုအဖွဲ့များ၊ လူမှု အဖွဲ့အစည်းများ၊ စီးပွားရေး လုပ်ငန်းရှင်များ၊ ရဲရင့်သော တသီးပုဂ္ဂလများ အပါအဝင် ယန္တရား၏ ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်မှုများတွင် ကူညီခဲ့သူအားလုံးကို ကျေးဇူးအထူး တင်ရှိကြောင်း ကျနော် ပြောကြားလိုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ နစ်နာခဲ့သူများ အားလုံးအတွက် တရားမျှတမှု တနေ့နေ့တွင် ရရှိစေရန်၊ အဆိုပါရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်သူများအား အရေးမယူနိုင်သည့် ဖြစ်ရပ်မျိုးကို လက်ခံမည် မဟုတ်သည်ကို အားလုံး သိရှိစေရန် အကြီးလေးဆုံး အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုအတွက် သက်သေအထောက်အထားများကို ပြုစုစုဆောင်းမှုကို လူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီ၏ ကူညီထောက်ပံ့မှုဖြင့် ဆက်လက် လုပ်ဆောင်သွားပါမည်။

-Nicholas Koumjian

အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာ နောက်ဆုံးသတင်း

လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီသို့ ယန္တရားအကြီးအကဲ ပြောကြားခဲ့သည့်အတိုင်း ယန္တရားသည် စာရွက်စာတမ်းများ၊ ဓာတ်ပုံများ၊ ဗီဒီယိုများ၊ ပထဝီမြေပုံဆိုင်ရာ ပုံရိပ်များ၊ သက်သေထွက်ဆိုချက်များနှင့် ပွင့်လင်းသောအရင်းအမြစ်များ အပါအဝင် အချက်အလက်ပေါင်း ၁.၄ သန်းကျော် အမျိုးမျိုးသော အချက်အလက်ရင်းမြစ်များမှ ရရှိခဲ့သည်။

ယန္တရားအနေနှင့် ရေရှည်စုဆောင်းခြင်းနှင့် စိစစ်ခြင်းဆိုင်ရာ ကြိုးပမ်းအားထုတ်မှုများအတွက် အခြေခံအုတ်မြစ်ကို တည်ဆောက်နေစဉ် လက်လှမ်းမီနိုင်သော အချက်အလက်နှင့် အထောက်အထားများအပေါ် အာရုံစိုက်ခြင်းဖြင့် ၎င်း၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးဆိုင်ရာ လှုပ်ရှားမှုများကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေသည်။ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို ဦးစားပေး လုပ်ဆောင်မှုအဆင့်ခွဲရာတွင် အကြောင်းအရာပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် လုပ်ငန်းလည်ပတ်မှုဆိုင်ရာ စံသတ်မှတ်ချက်များအပေါ် အခြေခံပြီး လုပ်ဆောင်ပါသည်။ ၎င်းတို့တွင် လိုင်ပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် ကျားမအခြေခံမှုဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများနှင့် ကလေးများအပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများ အပါအဝင် ပြစ်မှုများ၏ အတိုင်းအတာ၊ သဘောသဘာဝ၊ စွပ်စွဲခံရသူများ၏ တာဝန်အတိုင်းအတာ၊ နိုင်ငံတကာ ရာဇဝတ်မှုစံနှုန်းများနှင့် ကိုက်ညီသော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများကို စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာရှိသော တရားရုံး သို့မဟုတ် ခုံရုံးများတွင် ရာဇဝတ်မှုများကို စီရင်နိုင်ရန် လုပ်ဆောင်နေသည်။

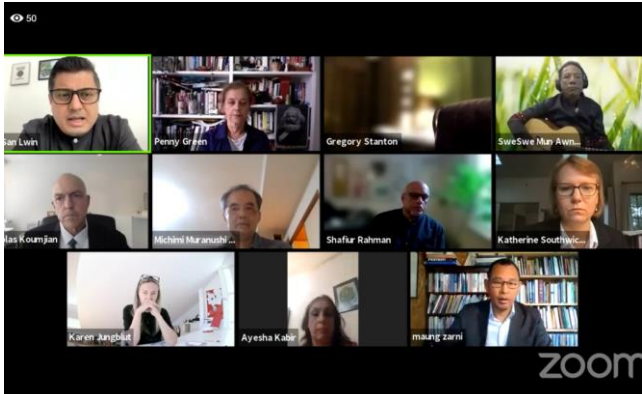
COVID-19 ကပ်ရောဂါသည် ယန္တရား၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုဗျူဟာကို အကောင်အထည်ဖော်ရာတွင် သက်ရောက်မှုရှိနေဆဲဖြစ်ပြီး အထူးသဖြင့် အလားအလာရှိသော သတင်းပေးသူများနှင့် သက်သေများတည်ရှိရာနေရာများသို့ ခရီးသွားလာမှုပိတ်ပင် ခြင်းက အတားအဆီးဖြစ်နေသည် ထို့ကြောင့် ယန္တရားသည် လုံခြုံသော အီလက်ထရွန်နစ်နည်းလမ်းများဖြင့် ဆက်သွယ်နိုင်သည့် အလားအလာရှိသော သတင်းရင်းမြစ်များကို ဖော်ထုတ်ခြင်းအပေါ် အလေးပေးထားပြီး၊ သတင်းအချက်အလက်နှင့် အထောက်အထားများကို စုဆောင်းခြင်းနှင့် စုစည်းမှုတို့ကို ချဲ့ထွင်ကာ ပွင့်လင်းသောအရင်းအမြစ်များ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် အနာဂတ်လူကိုယ်တိုင် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခြင်းများအတွက် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော သက်သေများကို ဖော်ထုတ်ခြင်းတို့ကို ဆက်လက်လုပ်ဆောင်နေပါသည်။ ၎င်း၏ ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်းလုပ်ငန်းအပေါ် အခြေခံ၍ ယန္တရားသည် ယန္တရား၏လုပ်ပိုင်ခွင့်အတွင်း ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တာဝန်ရှိသူများကို လိုလားပြီး တာဝန်ခံနိုင်သည့် ဒေသဆိုင်ရာနှင့် နိုင်ငံတကာတရားရုံးများ သို့မဟုတ် ခုံရုံးများတွင် အသုံးပြုရန်အတွက် မျှဝေနိုင်သည့် အချက်အလက်ပမာဏကို တိုးမြှင့်ထားသည်။

နောက်ဆုံးအနေနှင့် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ယန္တရားသည် သက်ဆိုင်ရာ သတင်းအချက်အလက်များ သို့မဟုတ် ယန္တရားအား ပံ့ပိုးပေးမည့် အနေအထားတွင် ရှိနေနိုင်သည့် ပြည်နယ်များနှင့် အစိုးရ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ဆက်လက် ထိတွေ့ဆက်ဆံနေပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီနှင့် အထွေထွေညီလာခံတို့က အသိအမှတ်ပြုထားသည့်အတိုင်း၊ အထူးသဖြင့် အာရှ-ပစိဖိတ်ဒေသရှိ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် ယန္တရား၏ စုံစမ်းစစ်ဆေးရေးလုပ်ငန်းများအတွက် အထူးအရေးပါသည်။ သက်သေများနှင့် ၎င်းတို့၏မိသားစုများ၏ လုံခြုံရေးနှင့် သီးသန့်လုံခြုံရေးကို အာမခံသည့် နည်းလမ်းဖြင့် အင်တာဗျူးများ ပြုလုပ်ရန် သက်သေခံများ တည်ရှိရာ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ နယ်မြေအတွင်းသို့ ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုရန် အဆိုပါ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု လိုအပ်ပါသည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုသည် သက်သေများကို အကာအကွယ်ပေးရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန်နှင့် ယန္တရားနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကြောင့် သက်သေများကို လက်စားချေခြင်း စသည့် အန္တရာယ် များကို တားဆီးရန်လိုအပ်ပါသည်။

ကမ်းလှမ်းဆက်သွယ်ခြင်း

အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများ၊ သတင်းမီဒီယာများနှင့် ထိတွေ့ဆက်သွယ်မှုသည် ယန္တရား၏ ဦးစားပေး လုပ်ရပ်များထဲ တခုအပါအဝင် ဖြစ်ပါသည်။

အစည်းအဝေးများတွင် ဝင်ရောက်ဆွေးနွေးခြင်း၊ ဟောပြောပွဲများတွင် တက်ရောက်ပါဝင်ခြင်းဖြင့် ယန္တရားသည် အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပုံမှန်တွေ့ဆုံလျက် ရှိသည်။ ပြီးခဲ့သည့် ဩဂုတ်လအတွင်း [ရိုဟင်ဂျာ လွတ်မြောက်ရေး ညွှန်ပေါင်းအဖွဲ့ Free Rohingya Coalition](#) က ဦးဆောင်ကျင်းပသည့် ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများ ၂၀၁၇ ခုနှစ်မှစပြု ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ထွက်ပြေးခဲ့ရသည့် အဖြစ်အပျက်ကို အောက်မေ့သတိရသောအားဖြင့် ကျင်းပသည့် လေးနှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်

ရိုဟင်ဂျာ လွတ်မြောက်ရေးအဖွဲ့ပွဲတွင် ဆွေးနွေးပြောကြားသူများ

ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ထွက်ပြေးခဲ့ရသည့် အဖြစ်အပျက်ကို အောက်မေ့သတိရသောအားဖြင့် ကျင်းပသည့် လေးနှစ်မြောက် နှစ်ပတ်လည်

အခမ်းအနားတွင် ယန္တရားအဖွဲ့မှ ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။ “ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများ ကြုံတွေ့ခံစားခဲ့ရတဲ့ ဆင်းရဲဒုက္ခတွေကို တနည်းနည်းနဲ့ သက်သာရာရအောင် လုပ်ပေးချင်တယ်ဆိုရင် သူတို့ ဆုံးရှုံးခဲ့ရတာတွေ တနည်းတဖုံ ပြန်ရအောင် ကျွန်တော်တို့ လုပ်ပေးချင်တယ်ဆိုရင် တကယ့်ကို ရေရှည် ဇွဲကောင်းကောင်းနဲ့ အားထုတ်ဖို့ လိုပါတယ်” လို့ ယန္တရားအဖွဲ့ခေါင်းဆောင် Mr Koumjian က ပြောကြားခဲ့သည်။

“ကျွန်တော်တို့ စုပေါင်းအားကိုသုံးပြီး စစ်မှန်တဲ့အမှန်တရားနဲ့ တရားမျှတမှု ဖြစ်စဉ်ကို အသိအမှတ်ပြုမှု မရှိဘဲ ဆုံးရှုံးခဲ့ရသော လူ့အခွင့်အရေးတွေကို ပြန်လည်အသက်သွင်းဖို့ အတူတကွတိုက်ပွဲဝင်ရမှာပါ” ဟု သူက ဆက်ပြောပါသည်။

စက်တင်ဘာလအတွင်း [ဂျပန်ရုပ်သံ NHK သတင်းဌာန](#)က ရိုက်ကူးထုတ်လွှင့်ခဲ့သော မြန်မာပြည်အတွင်း စစ်တပ်၏အကြမ်းဖက် ဖြိုခွင်းမှုမှတ်တမ်းရုပ်ရှင်တွင်လည်း ယန္တရားအဖွဲ့နှင့်ပတ်သက်သည့် ဖော်ပြချက်ပါဝင်ခဲ့ ပါသည်။ မှတ်တမ်းရုပ်ရှင်တွင်ပါဝင်သည့် အင်တာဗျူးတွင် Mr Koumjian က ယန္တရား၏လုပ်ငန်းစဉ်နှင့် စိန်ခေါ်မှုများကို ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။ “နေရာပေါင်းစုံမှာ၊ မတူညီတဲ့အချိန်ကာလတွေမှာ ဖြစ်ပွားနေတဲ့ ကြီးလေးတဲ့ ရာဇဝတ်မှုကြီးတွေနဲ့ ဒီရာဇဝတ်မှုကြီးတွေအတွက် တာဝန်အရှိဆုံးပုဂ္ဂိုလ်တွေကို ချိတ်ဆက်သက်သေထုတ်ဖော်ဆိုတာ ယန္တရားအတွက် ကြီးမားတဲ့စိန်ခေါ်မှုတစ်ရပ်ဖြစ်ပါတယ်” ဟု Mr Koumjian က ပြောပြခဲ့ပါသည်။

စက်တင်ဘာလတွင်လဲ [ဗီအိုအေ မြန်မာပိုင်းဌာန](#)နှင့် တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းမှာ မစ္စတာ ခွန်ဂျီယမ်က မြန်မာနိုင်ငံတွင်ဖြစ်ပွားခဲ့သည့် ကြီးလေးသော ရာဇဝတ်မှုများကို တာဝန်ခံမှုရှိအောင်လုပ်ဆောင်ရာမှာ ယန္တရားအဖွဲ့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်နှင့် ရပ်တည်ချက်များကို ရှင်းပြခဲ့သည်။

အောက်တိုဘာလတွင် ယန္တရား အကြီးအကဲ မစ္စတာ ခွန်ဂျီယမ် က [ကုလသမဂ္ဂသတင်းစဉ်](#)မှ ပြုလုပ်သည့် ဗဟုမီဒီယာ တွေ့ဆုံမေးမြန်းခန်းတွင် ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ပြီး ရာဇဝတ်ပြစ်မှုဆိုင်ရာ သက်သေအထောက်အထားများ မပျောက်မပျက်ခင် ထိန်းသိမ်းထားဖို့ အရေးကြီးပုံကို ရှင်းပြခဲ့သည်။

မြန်မာနိုင်ငံရှိ ရိုဟင်ဂျာ မွတ်စလင်များနှင့် တခြား လူနည်းစုများ၏ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေ အတွင်းရေးမှူးချုပ်၏ အစီရင်ခံစာ (A/76/312), ၂၀၂၁ ဩဂုတ်လ ၃၁ ရက်

မြန်မာနိုင်ငံတွင်းရှိ ရိုဟင်ဂျာ မွတ်စလင်များနှင့် တခြား လူနည်းစုများ၏ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေနှင့် ပတ်သက်ပြီး ၂၀၂၁ ခုနှစ် ဩဂုတ်လတွင် [ကုလသမဂ္ဂ အထွေထွေညီလာခံသို့](#) တင်ပြသည့် အစီရင်ခံစာတွင် ကုလသမဂ္ဂ အတွင်းရေးမှူးချုပ်က “ယခု အစီရင်ခံစာတွင် အကြီးဝင်သည့် ကာလအတွင်းတွင် လူ့အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ အပါအဝင် ကြီးလေးသည့် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ၊ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဥပဒေ ချိုးဖောက်မှုများကြောင့် နစ်နာခဲ့သူများအတွက် တစ်စုံတရာ ပြန်လည်ဆောင်ရွက်ပေးရေးအပြင် ဥပဒေချိုးဖောက်သူများအား အရေးမယူနိုင်သည့် အခြေအနေမျိုးကို အဆုံးသတ်ဖို့ ကြိုးပမ်းလုပ်ဆောင်ရာတွင် တိုးတက်မှု အကန့်အသတ်သာ ရှိနေသည်။ နိုင်ငံတကာ အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်မှု အပိုင်း အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ယန္တရား၊ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေများဆိုင်ရာ ကုလ အထူးကိုယ်စားလှယ်အဖွဲ့တို့နှင့် အနိမ့်ဆုံးအဆင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမျိုးသာ ရှိနေသည်။ ယနေ့ချိန်ထိ အဆိုပါ အဖွဲ့အစည်းနှစ်ခုစလုံးသည် မြန်မာနိုင်ငံတွင်းသို့ ဝင်ရောက်နိုင်ခြင်း မရှိသေးပါ” ဟု တင်ပြခဲ့သည်။

ကုလသမဂ္ဂအတွင်းရေးမှူးချုပ်က ဆက်လက်ပြီး “မြန်မာနိုင်ငံတွင် ရိုဟင်ဂျာများနှင့် လူနည်းစုများပေါ် ကျူးလွန်ခဲ့သည့် ကြီးလေးသည့် ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တာဝန်ခံမှုရှိဖို့ မရှိမဖြစ် လိုအပ်သည်။ ဤအတွက် လွတ်လပ်သော မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ယန္တရားကဲ့သို့ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများသည် တရားမျှတမှု ဆောင်ကြဉ်းပေးရန်၊ အတိတ်က ကျူးလွန်ခဲ့သော ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တာဝန်ခံမှု ရှိစေရန်၊ တရားလက်လွတ် သတ်ဖြတ်မှုများ ထပ်မံဖြစ်ပွားမှုကို ဟန့်တားရန် အထောက်အကူ ပြုနိုင်ပါသည်” ဟု ပြောကြားခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ဝင်ရောက်ခွင့်ပြုမှု အပါအဝင် အဆိုပါ ယန္တရားများနှင့် အပြည့်အဝ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန်လည်း သူက တိုက်တွန်းခဲ့သည်။

လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ

ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီသတို့ တင်သွင်းသည့် **တတိယ နှစ်ပတ်လည်အစီရင်ခံစာ**တွင် ယန္တရားက အဖွဲ့စတင်လည်ပတ်စဉ်မှ စ၍ လုပ်ဆောင်ခဲ့သော အခြေခံ ပန်းတိုင်များ၊ ဆက်လက် အကောင်အထည်ဖော်မည့် လုပ်ငန်းစဉ်များအား ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။ ထို့အပြင် မြန်မာနိုင်ငံအတွင်း ကြီးလေးသော နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်ခဲ့သူများအား တရားခွင့်ရှေ့မှောက် တရားစီရင်ခံရေး အထောက်အကူပြုနိုင်အောင် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများ၊ ယန္တရား လည်ပတ်မှုအားကောင်းစေရန် တိုးမြှင့်ဆောင်ရွက်မှုများအား ရှင်းလင်းတင်ပြခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံအတွင်းရှိ ရိုဟင်ဂျာ လူမျိုးများအား ညှဉ်းပန်းမှုများ အပါအဝင် အခြေအနေအရပ်ရပ်ကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရာတွင် အထောက်အကူပြုစေရန် အဖွဲ့အစည်းအတွင်းရှိ ကျွမ်းကျင်မှုနှင့် အရင်းအမြစ်များကို ဗျူဟာကျကျအသုံးပြုနိုင်စေရန် ဆောင်ရွက်နေမှုများအားလည်း ဆက်လက်ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။ ၎င်းအစီရင်ခံစာကို အထွေထွေညီလာခံသို့လည်း **ပေးပို့** ခဲ့ပါသည်။

ယန္တရား၏ အစီရင်ခံစာ တင်သွင်းမှုနှင့် ပြန်လှန် မေးမြန်းခန်းကို [UN Web TV](#) တွင် ကြည့်ရှုနိုင်ပါသည်။

ကုလသမဂ္ဂအထွေထွေညီလာခံ၏ ၄၈ ကြိမ်မြောက် ပုံမှန်အစည်းအဝေးတွင်လည်း ယန္တရားအကြီးအကဲ မစ္စတာ ခွန်ဂျီယမ်က အဆိုပါ အစီရင်ခံစာကို **တင်ပြခဲ့ပါသည်။** လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်ခံရမှုကို ကိုယ်တိုင် ကြုံတွေ့ခဲ့သည့် မျက်မြင်သက်သေများ၊ သတင်းအချက်အလက်ပို့ပေးသူများ၏ လုံခြုံမှုနှင့် ကိုယ်ရေးကိုယ်တာအချက်အလက် လျှို့ဝှက်ပိုင်ခွင့်များကို ယန္တရားက အလေးအနက်ထားကြောင်း သူက ပြောကြားခဲ့ပြီး ယန္တရား လုပ်ငန်း၏ လျှို့ဝှက်လုပ်ကိုင်ရသည့် အလုပ်သဘောသဘာဝနှင့် ၎င်းတို့ပေးပို့သည့် သတင်းအချက်အလက်များကို မည်သို့မည်ပုံအသုံးပြုမည်ဆိုသည်များကို ကာယံကံရှင်များကို အသိပေးပြီးမှ သဘောတူညီမှုရယူကြောင်း ရှင်းလင်းပြောကြားခဲ့သည်။

ကြီးလေးသော နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှုများအတွက် အမှုတွဲများ တည်ဆောက်သည့် လုပ်ငန်းသည် အချိန်ယူ လုပ်ဆောင်ရသည့် လုပ်ငန်းဖြစ်ပြီး ပြစ်မှုထင်ရှားကြောင်း သက်သေထူရာတွင် တရားရုံးများ၏ မြင့်မားသော နှုန်းစံများနှင့် ကိုက်ညီအောင် လုပ်ဆောင်ရသည့် ရှုပ်ထွေးသောလုပ်ငန်းဖြစ်သည်ကို အလေးထား ပြောကြားခဲ့သည်။ ထို့အပြင် ယန္တရားသည် တရားရုံး မဟုတ်သည့်အတွက် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများ တာဝန်ခံမှုရှိစေရန် ဆောင်ရွက်ရာတွင် စွမ်းဆောင်ရည်ပြည့်ဝပြီး မျှမျှတတ စီရင်စစ်ဆေးနိုင်သည့် စစ်ဆေးရန် ဆန္ဒလည်းရှိသည့် သက်ဆိုင်ရာ အာဏာပိုင်အဖွဲ့အစည်းများကို ရှာဖွေဆက်သွယ်နိုင်မှုပေါ် မူတည်ကြောင်းကိုလည်း ရှင်းပြခဲ့ပါသည်။

အစည်းအဝေး နောက်ဆက်တွဲအဖြစ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၊ အရပ်ဖက်အဖွဲ့အစည်းများနှင့် အပြန်အလှန် မေးမြန်းဖြေကြားရာတွင် ဆွေးနွေးသူများက ယန္တရားအား ထောက်ခံကြောင်း မြန်မာအစိုးရကိုလည်း ယန္တရားနှင့် ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန် ထပ်လောင်းတောင်းဆိုကြပါသည်။ ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက် အာဏာသိမ်းပြီးချိန်နောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင်းမှ လုပ်ရပ်များသည် လူသားမျိုးနွယ်ပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုမြောက်နိုင်သည်ဆိုသည့် ယန္တရားအဖွဲ့၏ ကနဦးသုံးသပ်မှုများကိုလည်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက လက်ခံအသိအမှတ်ပြုကြပါသည်။ လိင်ပိုင်းဆိုင်ရာ အကြမ်းဖက်မှုနှင့် ကလေးသူငယ်များအပေါ် ပြစ်မှုကျူးလွန်မှုများအပေါ် ယန္တရားအဖွဲ့က အလေးထား ထုတ်ဖော်မှုကိုလည်း ကြိုဆိုကြောင်း အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများက ပြောကြားပါသည်။ ထို့အပြင် ယန္တရား၏လုပ်ငန်းစဉ်အပေါ် မည်သို့ ထပ်မံ ကူညီထောက်ပံ့နိုင်မည်ကိုလည်း မေးမြန်းဆွေးနွေးခဲ့ကြပါသည်။

Mr Koumjian က မျက်မြင်သက်သေများနှင့် သက်သေအထောက်များအား ပေးပို့သူများအပါအဝင် ယန္တရားအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်းသူများအား အကာအကွယ်ပေးမှုလုပ်ငန်းစဉ်တွင် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှု အရေးကြီးကြောင်း ရှင်းလင်း ဖြေကြားခဲ့ပါသည်။

အချို့သောနိုင်ငံများတွင် ပြဋ္ဌာန်းထားသော ဥပဒေအချို့ ပြင်ဆင်မှုများပြုလုပ်နိုင်မှသာ ယန္တရားအဖွဲ့နှင့် ပူးပေါင်းမှုတွင် အဆင်ပြေနိုင်ဖွယ်ရှိသောကြောင့် ဖြစ်နိုင်ပါက ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ဖြစ်သည့် မူသဘောမျိုးနှင့် လက်တွဲရန် တောင်းဆိုခဲ့သည်။ အထူးသဖြင့် မျက်မြင်သက်သေများနှင့် သတင်းအချက်အလက်ပေးပို့နိုင်သူများ၊ အခြေချနေထိုင်သော ဒေသများတွင် လွတ်လပ်စွာ အချက်အလက်များ စုဆောင်းရှာဖွေနိုင်ရန် အရေးကြီးကြောင်းလည်း ပြောကြားခဲ့သည်။

အာဆီယံဒေသတွင်းမှ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများ၏ ပူးပေါင်းပါဝင်မှုသည် အလွန်အရေးကြီးကြောင်း ယန္တရားအဖွဲ့၏ လုပ်ငန်းစဉ်များသည် အာဆီယံအဖွဲ့၏ “ဘုံသဘောတူညီချက် ၅ ရပ်” နှင့်ကိုက်ညီပြီး အထူးသဖြင့် မြန်မာနိုင်ငံတွင် ဖြစ်ပွားနေသော အကြမ်းဖက်မှုများကို လျော့ပါးအောင်ဆောင်ရွက်ရေးဆိုသည့် ပထမဆုံးအချက်ကို ထောက်ခံကြောင်း ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

ယန္တရားအဖွဲ့သည် ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများအား တရားဥပဒေရှေ့မှောက် စစ်မှန်သော တရားစီရင်နိုင်ရေးတွက် မည်သည့်တရားဥပဒေစိုးမိုးမှုအဖွဲ့အစည်းနှင့်မဆို ပူးပေါင်းလိုကြောင်းလည်း မစ္စတာ ခွန်ဂျီယမ် ပြောကြားခဲ့ပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၏ ၄၈ ကြိမ်မြောက် အစည်းအဝေးအတွင်း ဆွေးနွေးခဲ့သော တခြား အကြောင်းအရာများတွင် မြန်မာနိုင်ငံ အကြောင်းကိုလည်း ထည့်သွင်း ဆွေးနွေးခဲ့ကြသည်။ မြန်မာနိုင်ငံမှ လူ့အခွင့်အရေး အခြေအနေဆိုင်ရာ အထူးကိုယ်စားလှယ်ကလည်း ၎င်း၏ တိုးတက်မှု အစီရင်ခံစာက နှုတ်အားဖြင့် **တင်ပြ**ခဲ့သည်။ “ဖေဖော်ဝါရီ ၁ ရက်နေ့ အာဏာသိမ်းပြီးနောက်ပိုင်း မြန်မာနိုင်ငံတွင် လုံခြုံရေး တပ်ဖွဲ့ဝင်များက ကြီးလေးသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့သည်” ဆိုသည့် ယန္တရား၏ ကနဦး သုံးသပ်ချက်ကိုလည်း သူက အသိအမှတ်ပြု လက်ခံခဲ့သည်။ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများသည် ယန္တရားကို တည်ထောက်ဖွဲ့စည်းစဉ်က အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ခဲ့သလို “တခုခု လုပ်ဆောင်ဖြစ်အောင် တွန်းအားပေးရာတွင်လည်း အရေးပါသည့် အခန်းကဏ္ဍမှ ပါဝင်ဖို့ လိုကြောင်း” လည်း မစ္စတာခွန်ဂျီယမ်က အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများကို ပြောကြားခဲ့သည်။

၄၈ ကြိမ်မြောက် လူ့အခွင့်အရေးကောင်စီ၏ ပုံမှန် အစည်းအဝေးတွင် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ ကော်မရှင်နာ မင်းကြီးမက မြန်မာအရေးနဲ့ ပတ်သက်ပြီး သူမ၏ သုံးသပ်ချက်ကို တင်ပြခဲ့သည်။ “လူမျိုးတုန်း သတ်ဖြတ်မှုမြောက်နိုင်သော ကျူးလွန်မှုများအပါအဝင် ကြီးလေးသော နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှု ကျူးလွန်သူများအား ၎င်းတို့ လုပ်ရပ်အတွက် တာဝန်ခံမှုရှိအောင် လုပ်ဆောင်ခြင်းသည် အလွန်အရေးကြီးသည်။ ဤအတွက်ကြောင့် မြန်မာနိုင်ငံဆိုင်ရာ လွတ်လပ်သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ယန္တရား၏ လက်ရှိ ရရှိထားသော လုပ်ပိုင်ခွင့်များအပြင် ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် တိုးချဲ့လုပ်ဆောင်ရန် ပိုလို့တောင် အရေးကြီးလာကြောင်း” သူမက **ပြောကြား**ခဲ့သည်။

သည်ဟိတ် မစ်ရှင်

၂၀၂၁ ခု စက်တင်ဘာလတွင် ယန္တရားသည် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ် ခုံရုံး (အိုင်စီစီ)၊ ရာဇဝတ်မှု တရားမျှတမှု ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးဆိုင်ရာ ဥပဒေပဒေမဂ္ဂအေဂျင်စီ (ယူဂျီဂျပ်စ)၊ ဂျီနီဗာဆိုင်ရာ ဥပဒေပဒေမဂ္ဂအေဂျင်စီမှ ကိုယ်စားလှယ်များနှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံ သည်ဟိတ်မြို့သို့ သွားရောက် တွေ့ဆုံခဲ့သည်။ ၎င်းခရီးစဉ်၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ သက်ဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းများ၊ လူပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် တွေ့ဆုံပြီး အပြုသဘောဆောင်သည့် ဆက်သွယ်ရေးလမ်းကြောင်းများ တည်ဆောက်ရန်၊ ၎င်းတို့ထံမှ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု ရယူရန်၊ ယန္တရား၏ လုပ်ငန်းဖော်ဆောင်မှုအပိုင်းကို ကူညီထောက်ပံ့မှု ရယူရန် ဖြစ်ပါသည်။

မြန်မာနိုင်ငံတွင်း ကြီးလေးသော အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများအတွက် တာဝန်ခံမှု ရှိစေရန် ဥပဒေကြောင်း အရ ဆောင်ရွက်နေမှုများ နောက်ဆုံးဖြစ်ပေါ်တိုးတက်မှုများ

၂၀၂၀ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ထုတ်ပြန်သော ကုလသမဂ္ဂ လူ့အခွင့်အရေး ကောင်စီ၏ [ဆုံးဖြတ်ချက် ၄၃/၂၆](#) တွင် “အိုင်စီစီ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ် ခုံရုံး၊ အိုင်စီဂျေ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတို့ အပါအဝင် နိုင်ငံတွင်း၊ ဒေသတွင်းနဲ့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးများ၊ ခုံရုံးများမှ အနာဂတ်တွင် ပြုလုပ်လတ္တံ့သော စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုများနှင့် နီးနီးကပ်ကပ်၊ အချိန်မဆင်းဘဲ ပူးပေါင်းလုပ်ဆောင်ရန်” တောင်းဆိုခဲ့သည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံး ဝက်ဘ်ဆိုက်မှ ဓာတ်ပုံ

အိုင်စီဂျေ - ဂမ်ဘီယာ နှင့် မြန်မာ အမှု

၂၀၁၉ နိုဝင်ဘာ ၁၁ ရက်နေ့တွင် အစ္စလာမ်ဘာသာဝင်များ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ ၅၇ နိုင်ငံ၏ ထောက်ခံမှု ရထားသော ဂမ်ဘီယာနိုင်ငံက ရခိုင်ပြည်နယ်မှ ရိုဟင်ဂျာများပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများသည် လူမျိုးတုန်း သတ်ဖြတ်မှု တားဆီးရေးနှင့် အပြစ်ပေးရေးဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် (ဂျီနိုစိုက် ကွန်ဗင်းရှင်း) ကို ကျူးလွန်ဖောက်ဖျက်ရာရောက်သည်ဟု စွပ်စွဲပြီး အိုင်စီဂျေ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ တရားရုံးတွင် အမှုဖွင့်ခဲ့သည်။ ယန္တရားသည် ယင်းအမှုအတွက် ဆီလျော်မှုရှိသည့် အချက်အလက်များကို ဝေမျှပေးလျက်ရှိပါသည်။ ၂၀၂၀ စက်တင်ဘာတွင် ကနေဒါနှင့် နယ်သာလန်နိုင်ငံတို့က ယင်းအမှုတွင် ကြားဝင်လုပ်ဆောင်ရန် ဆန္ဒရှိသည်ဟု ကြေညာခဲ့ပါသည်။ မော်လဒီးဗ နိုင်ငံကလည်း အလားတူ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်ရန် ဆန္ဒရှိသည်ဟု ၂၀၂၀ ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ကြေညာခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ဇန်နဝါရီ ၂၀ ရက်နေ့တွင် မြန်မာအစိုးရက “တရားရုံး၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်နှင့် အမှုကို တရားရုံးတင်ခွင့် ရှိမရှိနှင့် ပတ်သက်ပြီး ကနဦး ကန့်ကွက်လွှာ” တင်သွင်းခဲ့သည်။ ၂၀၂၁ ဇန်နဝါရီလ ၂၈ ရက်နေ့တွင် တရားရုံးက ဂမ်ဘီယာ နိုင်ငံအား မြန်မာအစိုးရ၏ ကန့်ကွက်လွှာကို ၂၀၂၁ မေလ ၂၀ ရက်နေ့ နောက်ဆုံးထား အကြောင်းပြန်ရန် [အမိန့်](#) ချခဲ့သည်။ ဂမ်ဘီယာနိုင်ငံက သတ်မှတ်ထားသည့် အချိန်ကာလအတွင်း အကြောင်းပြန်ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ၏ ကနဦး ကန့်ကွက်လွှာကို တရားရုံးက တစုံတရာ အဆုံးအဖြတ်မပေးခင် ကြားနာမှု ပြုလုပ်မည်ဟု မျှော်လင့်ပါသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှု ခုံရုံး ဝက်ဘ်ဆိုက်မှ ဓာတ်ပုံ

အိုင်စီစီ ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်/ မြန်မာ

၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာ ၁၄ ရက်နေ့တွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ရာဇဝတ် ခုံရုံး (အိုင်စီစီ) ၏ ကနဦးမှခင်းချိန်ဘား အမှတ် ၃ က ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်/မြန်မာတွင် ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်ခဲ့သည်ဆိုသည့် စွပ်စွဲချက်များကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် အိုင်စီစီ တရားလို ရှေ့နေချုပ်အား အခွင့်အာဏာပေးခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ရခိုင်ပြည်နယ်တွင်းမှ ရိုဟင်ဂျာများကို အိုင်စီစီ၏ ရောမသဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်မထိုးထားသော မြန်မာနိုင်ငံက ရောမသဘောတူစာချုပ်အဖွဲ့ဝင် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံဘက်သို့ အတင်းအကျပ် မောင်းထုတ်ခဲ့မှုနှင့်ဆိုင်သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် အိုင်စီစီ တရားလို ရှေ့နေက မေတ္တာရပ်ခံခဲ့ပြီးနောက် ယင်း[အခွင့်အာဏာ](#)ပေးအပ်ခဲ့ခြင်း ဖြစ်သည်။ တရားလို ရှေ့နေ၏ အပြောအရ မြန်မာဘက်မှ အကျပ်ကိုင် လုပ်ဆောင်မှုများကြောင့် ခန့်မှန်းခြေ ရိုဟင်ဂျာ ၆၀၀,၀၀၀ မှ တသိန်းလောက်ထိ မြန်မာနိုင်ငံမှ အိမ်နီးချင်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်နိုင်ငံသို့ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခံရသည်ဟု သိရပါသည်။

မကြာခဏ မေးလေ့ရှိသော မေးခွန်းများ

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်/မြန်မာ အခြေအနေကို စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် ICC ရှေ့နေကို မည်သူက အခွင့်အာဏာ ပေးထားပါ သနည်း။

ICC သည် ရိုဟင်ဂျာများအတွက် တရားမျှတမှုရရှိရန် ဆောင်ရွက်နေသည့် နည်းလမ်းပေါင်းစုံထဲမှ လမ်းကြောင်းတစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ ယေဘုယျအားဖြင့် ရောမသဘောတူစာချုပ် (အိုင်စီစီကို ထူထောင်သည့် သဘောတူညီချက်) တွင်ပါဝင်သော မည်သည့်နိုင်ငံအဖွဲ့ဝင်မဆို စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြုလုပ်ရန် တရားလိုရှေ့နေကို တောင်းဆိုနိုင်သည်။ အလားတူ ရောမသဘောတူစာချုပ်ကို လက်မှတ်မရေးထိုးထားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ယင်းစာချုပ်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံက ၎င်း၏နယ်မြေတွင်း သို့မဟုတ် စာချုပ်အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ၏ နိုင်ငံသားတစ်ဦးက ကျူးလွန်ခဲ့သော ပြစ်မှုများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ အိုင်စီစီ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကိုလည်း လက်ခံနိုင်ပြီး စုံစမ်းစစ်ဆေးမှုပြုလုပ်ရန် တရားလိုရှေ့နေအား တောင်းဆိုနိုင်သည်။ ကုလသမဂ္ဂ လုံခြုံရေးကောင်စီကလည်း အခြေအနေတစ်ရပ်ကို ထပ်မံ စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်ရန်အတွက် အိုင်စီစီသို့ လွှဲပြောင်းပေးနိုင်သည်။ နောက်ဆုံးအနေဖြင့် အိုင်စီစီ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ သို့မဟုတ် အိုင်စီစီ၏ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို လက်ခံထားသော နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံမှ နိုင်ငံသားတယောက်ယောက်က အိုင်စီစီ ရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့သည်ရှိသော် သို့မဟုတ် ၎င်းနိုင်ငံများအတွင်း အိုင်စီစီ ရာဇဝတ်မှုများကို ကျူးလွန်ခဲ့သည်ရှိသော် တရားလိုရှေ့နေသည် သူမ သို့မဟုတ်သူ၏ ကိုယ်ပိုင်ဆုံးဖြတ်ချက်ဖြင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ပြုလုပ်နိုင်သည်။ သို့သော်လည်း ဤကိစ္စရပ်တွင် တရားလိုရှေ့နေသည် တရားခွင့်အကြိုလွှတ်တော်ထံမှ ခွင့်ပြုချက်ရယူဖို့လိုအပ်သည်။

ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်/မြန်မာ၏အခြေအနေများတွင်၊ ၂၀၁၉ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၁၄ ရက်နေ့တွင် တရားခွင့်အကြိုလွှတ်တော် အမှတ် ၃ မှ ခွင့်ပြုပေးခဲ့သော တရားလိုရှေ့နေ၏ အစပြုမှုဖြင့် စုံစမ်းစစ်ဆေးမှု ဖွင့်လှစ်ခဲ့ခြင်းဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့၏ ဆုံးဖြတ်ချက်တွင်၊ တရားသူကြီးများက အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံတစ်နိုင်ငံ၏ နယ်မြေတွင် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ် တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းမျှ ကျူးလွန်ရုံဖြင့် အိုင်စီစီသည် ရာဇဝတ်မှုဆိုင်ရာ စီရင်ပိုင်ခွင့်အာဏာကို ကျင့်သုံးနိုင်သည်ဟု ကောက်ချက်ချခဲ့သည်။ မြန်မာနိုင်ငံသည် ရောမစာချုပ် အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံ မဟုတ်သော်လည်း ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ်သည် ရောမသဘောတူစာချုပ်ကို ၂၀၁၀ ခုနှစ်တွင် အတည်ပြုခဲ့သည်။ ထို့ကြောင့် စွပ်စွဲထားသော ရာဇဝတ်မှုကျူးလွန်မှုသည် ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် ပိုင်နက်တွင် ဖြစ်ပွားပါက အိုင်စီစီ၏ နယ်မြေတရားစီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ပေးအပ်ရန် လုံလောက်ပါသည်။ မြန်မာ-ဘင်္ဂလားဒေ့ရှ် နယ်စပ်တလွှားတွင် နိုင်ငံတွင်းမှ မောင်းထုတ်ခြင်းဖြင့် ကျူးလွန်သည့် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှု၊ ဖိစီးနှိပ်စက်ခြင်းအားဖြင့် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများကို လူမျိုးရေးနှင့်/သို့မဟုတ် ဘာသာတရားကြောင့် ရိုဟင်ဂျာလူမျိုးများအပေါ် ကျူးလွန်မှုများ ကျိုးကြောင်းခိုင်လုံသော အခြေခံအချက်ရှိကြောင်း တရားသူကြီးများက လက်ခံခဲ့သည့် နည်းတူ ဤရာဇဝတ်မှုများကို စုံစမ်းစစ်ဆေးဖို့ရာ တရားလိုရှေ့နေအား အခွင့်အာဏာ ပေးထားသည်။ တခြား ရာဇဝတ်မှုများသည် အိုင်စီစီ၏ တရားစီရင်ပိုင်ခွင့်အတွင်း ကျရောက်ပါက သို့မဟုတ် တရားလိုရှေ့နေ၏ တောင်းဆိုချက်တွင် ဖော်ပြထားသည့်အခြေအနေနှင့် လုံလောက်စွာ ဆက်စပ်နေပါက ယင်းရာဇဝတ်မှုများကိုလည်း စုံစမ်းစစ်ဆေးရန် တရားသူကြီးများက တရားလိုရှေ့နေအား အခွင့်အာဏာ ပေးထားသည်။

စစ်ရာဇဝတ်မှုဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

စစ်ရာဇဝတ်မှု၊ လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုများနှင့် လူမျိုးတုံးသတ်ဖြတ်မှု ရာဇဝတ်မှုများကို ကြီးလေးသော နိုင်ငံတကာရာဇဝတ်မှုများအဖြစ် သတ်မှတ်သည်။ စစ်ရာဇဝတ်မှုဆိုသည်မှာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဥပဒေဟု သိကြသော နိုင်ငံတကာစစ်စည်းမျဉ်းများကို ဖောက်ဖျက်သည့် ကျူးလွန်သောလုပ်ရပ်ကို သတ်မှတ်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူသားချင်းစာနာထောက်ထားမှုဥပဒေက စစ်ပွဲအတွင်း လုပ်ရပ်များကို ကြပ်မတ်ထိန်းကျောင်းသည်။ ၎င်းသည် အလွန်အကျွံ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခြင်း၊ သေဆုံးခြင်း သို့မဟုတ် ပျက်စီးစေမည့် စစ်ရေးလုပ်ဆောင်မှုများကို တားမြစ်ခြင်း၊ လက်နက်ကိုင်နှင့် အရပ်သားအကြား ခွဲခြားခြင်း နှင့်၊ အရပ်သားများအား ထိခိုက်နစ်နာမှု မရှိအောင် သို့မဟုတ် နည်းပါးအောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း စသည့် အခြေခံသဘောတရားများပေါ် အခြေခံထားသည်။ ဤအခြေခံများကို ဖောက်ဖျက်သည့်လုပ်ရပ်သည် စစ်ရာဇဝတ်မှုဖြစ်သည်။

စစ်ရာဇဝတ်မှုများသည် နိုင်ငံတကာ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခအတွင်း တိုက်ပွဲများတွင် အရပ်သားများ၊ အရပ်သားပိုင်ဆိုင်မှုများ၊ တိုက်ပွဲဝင်သူများနှင့် တိုက်ခိုက်ရေးသမားများအပေါ် တိုက်ရိုက်မပတ်သက်တော့ဘဲ စစ်ရာဇဝတ်မှုများ ကျူးလွန်နိုင်သည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လက်နက်ကိုင် ပဋိပက္ခဆိုသည်မှာ နိုင်ငံတစ်ခုမှ အခြားနိုင်ငံတစ်ခုကို အင်အားသုံး၍ တိုက်ခိုက်ခြင်း ဖြစ်သည်။ နိုင်ငံတကာမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခဆိုသည်မှာ လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ခု သို့မဟုတ် လက်နက်ကိုင်အဖွဲ့များ၊ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတော်၏ အင်အားစုများ တိုက်ခိုက်မှုသည်ပြည်တွင်း ပဋိပက္ခဖြစ်သည်။

တိုင်းပြည်တွင်းမှ မောင်းထုတ်ခြင်းနှင့် အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းဆိုင်ရာ ရာဇဝတ်မှုများဆိုသည်မှာ အဘယ်နည်း။

လူများကို ၎င်းတို့နေထိုင်ရာဒေသမှ အတင်းအဓမ္မ ထွက်ခွာခိုင်းခြင်းသည် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှု၊ စစ်ရာဇဝတ်မှု သို့မဟုတ် နှစ်မျိုးလုံး ဖြစ်နိုင်သည်။

အရပ်သားများကို ၎င်းတို့အိမ်များမှ မောင်းထုတ်ခြင်းနှင့် အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းတို့ကို ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့်နှင့် စနစ်တကျ အကွက်ချ လုပ်ဆောင်ပါက ယင်းလုပ်ရပ်များသည် လူသားမျိုးနွယ်အပေါ် ကျူးလွန်သည့် ရာဇဝတ်မှုမြောက်သည်။ လူတစ်ဦးချင်းစီအား ၎င်းတို့ တရားဝင် နေထိုင်ခွင့်ရသည့်နေရာမှ အတင်းအဓမ္မ သို့မဟုတ် အကျပ်ကိုင် ရွှေ့ပြောင်းခိုင်းခြင်းကို တိုင်းပြည်တွင်းမှ နှင်ထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းဟု ခေါ်ပြီး ယင်းလုပ်ရပ်များကို နိုင်ငံတကာဥပဒေတွင် ခွင့်ပြုထားပါ။ နိုင်ငံတကာ နယ်ခြားများကို ဖြတ်ပြီး ရွှေ့ပြောင်းရသည့်အခါ ယင်းကို တိုင်းပြည်တွင်းမှ နှင်ထုတ်ခြင်းဟု ခေါ်သည်။ နိုင်ငံနယ်နိမိတ်အတွင်း ယင်းသို့ ရွှေ့ပြောင်းခြင်းမျိုး ဖြစ်ပေါ်လာပါက အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းဟု ခေါ်သည်။ အတင်းအကျပ် ရွှေ့ပြောင်းခြင်းသည် ကာယခွန်အား မလိုအပ်ဘဲ အင်အားခြိမ်းခြောက်မှု သို့မဟုတ် အကျပ်ကိုင်ခြင်း၊ ဖိနှိပ်ခြင်း သို့မဟုတ် စိတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖိနှိပ်မှု များကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာနိုင်သည်။ ဒုက္ခသည်များနှင့် နိုင်ငံမဲ့သူများ အပါအဝင် ပြည်တွင်း သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာဥပဒေအရ ထိုနေရာတွင်နေထိုင်ခွင့်ရှိလျှင် လူတစ်ဦးသည် နယ်မြေအတွင်း တရားဝင်ရောက်ရှိနေပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာဥပဒေသည် လူပုဂ္ဂိုလ်များ၏ လုံခြုံရေး အတွက် သက်သက် သို့မဟုတ် မရှိမဖြစ်လိုအပ်သော စစ်ရေး အကြောင်း ပြချက်များ အတွက်သာ ဆန္ဒ အလျောက် မဟုတ်သော ဖယ်ရှားခြင်းကို ခွင့်ပြုထားသော်လည်း ဖယ်ရှားရန် လိုအပ်သည့် ကာလအထိသာ ခွင့်ပြုထားသည်။

အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ သို့မဟုတ် နိုင်ငံတကာမဟုတ်သော လက်နက်ကိုင်ပဋိပက္ခ ဖြစ်ပွားသည့်အခါ ဥပဒေမဲ့ နှင်ထုတ်ခြင်း သို့မဟုတ် လွှဲပြောင်းခြင်းသည် စစ်ရာဇဝတ်မှု မြောက်နိုင်သည်။